



## The relationship between emotional security and emotional response with forgiveness and happiness in families with children

Mozhgan Gholampoor Bein Kolaei<sup>1</sup>, Saeideh Masafi<sup>\*2</sup>

1. Student, Faculty of Psychology, Iranian eUniversity, Tehran, Iran

<https://orcid.org/0009-0007-0399-621X>

2. Assistant Professor, Faculty of Psychology Iranian eUniversity, Tehran, Iran

<https://orcid.org/0009-0007-3587-3046>

### Article Info

### ABSTRACT

Article type:  
Research Article

Article History:  
Received:  
January 12, 2024

Accepted:  
June 17, 2024

Keywords:  
happiness,  
forgiveness, emotional  
reaction, emotional  
security, family.

**Introduction:** Happiness is an emotional state characterized by a feeling of happiness and satisfaction. The purpose of this study is to examine the relationship between emotional security and emotional response with forgiveness and happiness in families with children. **Method:** The statistical population in this study includes 150 people from families with children in Tehran in 2023. The samples were selected through convenience sampling method. The age range of the participants is between 20 and 50 years. The tools of the current research included Davies et al.'s Emotional Security Questionnaire (2002), Thompson et al.'s Forgiveness Questionnaire (2005), Hills and Argyle's Happiness Questionnaire (2002), and Nock et al.'s (2008) Emotional Reactivity Scale. The present research data were analyzed using canonical correlation analysis. **Finding:** The findings of the canonical correlation analysis indicated that there is a significant relationship between two predictor variables, namely emotional security and emotional reaction, with criterion variables, namely forgiveness and happiness. **Conclusion:** The results indicate that paying attention to the two factors of emotional security and emotional response can be effective in the lives of families with children and can affect the forgiveness and happiness of family members.

Cite this article:

Gholampoor, B. K. M., Masafi, S. (2024). The relationship between emotional security and emotional response with forgiveness and happiness in families with children. *Journal of Islamic-Iranian Family studies* .4(1), 65-80

Corresponding  
Author

Saeideh Masafi

Address: Faculty of Psychology Iranian eUniversity, Tehran, Iran.

Email: [saeideh.masafi@iranian.ac.ir](mailto:saeideh.masafi@iranian.ac.ir)

### Extended Abstract

#### Introduction:

People may experience long-term emotional states such as stress, anxiety, and behavioral or emotional disorders as a result of the feeling of insecurity caused by family relationships within the family system (Girme et al., 2020). The state of emotional security in which intensity and emotional disturbance are observed can cause an

emotional reaction that can be related to emotional disturbance, as well (Cheung, 2020). Emotional reaction can be related to many pathological psychological conditions such as anxiety disorder, depression and personality disorders (Bylsma et al., 2011). Therefore, it can be said that people who experience intense emotions have more behavioral problems and have negative emotional feelings (Nesse & Ellsworth, 2009). Happiness is an emotional state characterized by a feeling of happiness and satisfaction (O'Neill, 2008). Forgiveness improves interpersonal relationships and increases the level of mental development of a person (Johnson et al., 2013) and it can be generally defined as avoiding the event or person that caused the unfavorable situation after the occurrence of a negative situation (transgression), reducing the motivation for revenge, and replacing negative feelings with positive ones (Worthington et al., 2005). Currently, there is no research in Iran that examines the relationship between forgiveness and happiness with emotional security and emotional response. Hence, the present research focuses on the relationship between the two variables of happiness and forgiveness with emotional response and emotional security. Therefore, the main question of this research is whether there is a relationship between emotional security and emotional response with forgiveness and happiness in families with child?

### Methodology:

The design of the current research was part of applied research in terms of the type of objective, quantitative research in terms of the nature of the data, and descriptive and correlational in terms of the collection method. The statistical population of the present study includes 150 people from families with children who were selected through convenience sampling method. The criteria for entering the research included the informed consent of the person, the age range between 20 and 50 years and at least a bachelor's degree, not taking antipsychotic drugs and not having physical problems. Exclusion criteria included refusal to cooperate in completing the questionnaires and history of psychiatric diseases. In this research, from an ethical point of view, explanations about the objectives of the research were presented to the participants, and they were also assured that their information would remain confidential with the researcher, and the consent of the people to participate in this research was obtained.

### Results:

The respondents (150 people) were 75 married women (50%) and 75 married men (50%). Also, most of the respondents (120) were between 30 and 40 years old (75%). Most of them had a bachelor's degree (80%). Also, 140 of these people (95%) had 1 child and only 10 of them had 2 children. Table (1) shows the descriptive statistics related to the questions. To ensure that the data distribution is normal, skewness and kurtosis of the variables were examined and the results are presented in Table 1.

**Table 1. Descriptive Statistics of Research Variables**

| Variable           | Sample Size | Mean  | Standard Deviation | Skewness | Kurtosis |
|--------------------|-------------|-------|--------------------|----------|----------|
| Forgiveness        | 150         | 81.37 | 12.24              | -.86     | .25      |
| Happiness          | 150         | 79.64 | 10.37              | .43      | -.37     |
| Emotional security | 150         | 93.58 | 13.64              | .76      | .12      |
| Emotional response | 150         | 50.42 | 9.26               | -.39     | .42      |

To investigate the general relationship between emotional security and emotional reaction with forgiveness and happiness in families with child in Tehran, the Pearson correlation coefficient test was used. The results of this test are presented in Table 2.

**Table 2. Correlation of emotional security and emotional reaction with forgiveness and happiness in families with children**

| Variable           | Forgiveness | Happiness |
|--------------------|-------------|-----------|
| Emotional security | .58**       | .44**     |
| Emotional response | -.27**      | -.36**    |

As observed in Table 2, there is a significant general correlation between emotional security and forgiveness ( $r=0.18$ ) as well as happiness ( $r=0.44$ ). Furthermore, the results indicate that there is a significant correlation between emotional reaction and forgiveness ( $r=-0.36$ ) as well as happiness ( $r=-0.27$ ).

In order to determine the most important predictor and criterion canonical variables, canonical variable analysis is conducted through the examination of standardized coefficients and structural analyses. Table 3 displays the results of this analysis for the set of predictor and criterion variables in the function.

**Table 3. Standardized and structural coefficients of variables in the canonical function**

| Variables           | Factor loadings    | Standardized coefficient | Structural coefficient | Squared structure coefficient |
|---------------------|--------------------|--------------------------|------------------------|-------------------------------|
| Predictor variables | emotional security | .56                      | .36                    | .59                           |
|                     | emotional response | -.46                     | -.33                   | -.35                          |
| Criterion variables | Forgiveness        | .51                      | .25                    | .49                           |
|                     | Happiness          | .27                      | .12                    | .61                           |

As shown in Table 3, among the predictor variables, emotional security with a structural coefficient of 0.59 contributes the most to the linear combination of predictor variables. On the other hand, among the criterion variables in this function, happiness with a structural coefficient of 0.61 has a greater contribution to the linear combination of criterion variables. Additionally, the shared variance between the two canonical sets of predictor and criterion variables is 0.23. Therefore, the results of the current study demonstrate a canonical correlation between emotional security and emotional reaction with forgiveness and happiness.

### Discussion:

The results of this research are consistent with the results of studies such as Alizadeh Aghdam et al. (2013), Abul Masoumi (2014), Rajabi et al. which also confirm that emotional security and emotional response are related to forgiveness and happiness in families with child. Within the scope of the research, it can be stated that the significant relationship between the variables of forgiveness and emotional response supports the literature data. There is a negative correlation between forgiveness and emotional reaction which means that the two variables predict each other. Hence, the predictive role of emotional reaction should be considered by the authorities. This means that the

authorities should reduce or eliminate the factors that cause depression and destructive factors in families so that families have less emotional reactions.

### **Conclusion:**

This study concludes that there is a positive correlation between forgiveness and happiness and that the two variables predict each other. Therefore, the findings obtained in this research confirm the literature data. People who feel emotionally secure feel happier, forgive others more and show less emotional reaction; because they show more conscious and positive behaviors. On the other hand, according to the relationship between happiness and feeling of emotional security, creating an intimate atmosphere in society and expanding morality (feeling of emotional security) increases happiness in people. By forgiving, people feel more positive emotions such as hope and love and feel less negative emotions such as anger and anxiety, and such people consider themselves to be happier people. Also, there is a significant negative relationship between emotional response and happiness. In other words, people who feel sad show more emotional reactions. Hence, experiencing negative emotions leads to creating a negative emotional reaction which may cause psychological problems. Another result of this study is that emotional response mediates the relationship between forgiveness and happiness. As a person's forgiveness increases, his emotional response decreases, and as the emotional response decreases, the person's level of happiness increases.

### **Limitations and Suggestions:**

A limitation of the current study is the data collection method, which is limited to self-report questionnaires by collecting data from families with children. On the other hand, since this study was conducted in Tehran, the generalization of the results is limited to Tehran. According to the results of the present study, counselors and psychologists can provide families with psychological training programs based on improving emotional security, reducing emotional reactions, improving the process of forgiveness and happiness. Thus, it is suggested to conduct future studies in other age groups and using methods such as clinical interviews.

### **Funding:**

The current research is without financial support.

### **Ethics Approval and Consent to Participate**

The cooperation of the participants in the current research was voluntary and their informed consent was declared. It was also emphasized on the necessity of confidentiality of participants' information. This study was approved by Iranian eUniversity, Tehran, Iran (approval no. I.EU.REC.1402.249).

### **Conflict of interest**

According to the authors, this article has no conflict of interest.

### **Acknowledgments**

We hereby express our gratitude to the supervisor and all the people who participated in this research.



## رابطه بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در خانواده‌های دارای فرزند

مژگان غلام‌پور بین کلایی<sup>۱</sup>، سعیده مصافی<sup>۲\*</sup>

۱. دانشجوی دانشجو دانشکده روان‌شناسی، مؤسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، تهران، ایران.

<https://orcid.org/0009-0007-0399-621X>

۲. استادیار، دانشکده روان‌شناسی، مؤسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، تهران، ایران.

<https://orcid.org/0009-0007-3587-3046>

### اطلاعات مقاله

### چکیده

#### نوع مقاله :

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله :

تاریخ دریافت:

۲۲ دی ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲۸ خرداد ۱۴۰۳

واژه‌های کلیدی :

شادکامی، بخشش،

واکنش هیجانی،

امنیت عاطفی،

خانواده

**مقدمه:** پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در خانواده‌های دارای فرزند صورت گرفت. روشی: جامعه آماری در این مطالعه شامل ۱۵۰ نفر از خانواده‌های دارای فرزند شهر تهران در سال ۱۴۰۲ است. روش نمونه‌گیری، در دسترس است. مقیاس سنی شرکت کنندگان بین ۲۰ تا ۵۰ سال است. ابزارهای پژوهش حاضر، شامل پرسش‌نامه امنیت عاطفی دیویس و همکاران (۲۰۰۲)، پرسش‌نامه بخشش تامپسون و همکاران (۲۰۰۵)، پرسش‌نامه شادی هیلز و آرگیل (۲۰۰۲) و پرسش‌نامه واکنش هیجانی ناک و همکاران (۲۰۰۸) بود. داده‌های پژوهش حاضر از طریق آزمون همبستگی کانونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها: یافته‌های حاصل از تحلیل همبستگی کانونی نشان داد که بین دو دسته متغیر پیش بین یعنی امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با متغیرهای ملاک یعنی بخشش و شادکامی رابطه معناداری وجود دارد. نتیجه‌گیری: بنابراین، نتایج حاکی از آن است که توجه به دو عامل امنیت عاطفی و واکنش هیجانی می‌تواند در زندگی خانواده‌های فرزند مؤثر بوده و بر بخشش و شادی افراد خانواده تأثیرگذار باشد.

غلام‌پور بین کلایی، مژگان، مصافی، سعیده (۱۴۰۳). رابطه بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در

خانواده‌های دارای فرزند، فصلنامه مطالعات اسلامی ایرانی خانواده، ۴(۱). ۶۵-۸۰.

استناد :

### سعیده مصافی

نشانی: دانشکده روان‌شناسی، مؤسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، تهران، ایران

ایمیل: [saeideh.masafi@iranian.ac.ir](mailto:saeideh.masafi@iranian.ac.ir)

نویسنده

مسئول:

### مقدمه

انسان‌ها به عنوان موجودات اجتماعی، پتانسیل برقراری ارتباط و حفظ ارتباط با افراد دیگر را دارند (Tanhan, 2020). احساسات را می‌توان به طور صریح یا ضمنی برای فعال کردن این ارتباط بیان کرد (Chung et al., 2021). احساسات در موقعیت‌های مختلف حیاتی هستند، مانند ایجاد معنا (Immordino-Yang, 2016)، یادگیری (Hill et al., 2021)، حافظه (Montijn et al., 2021)، انگیزش (Cromwell et al., 2020)، رضایت از زندگی (Turan, 2021) و تصمیم

گیری (Gosling et al., 2020). قرار گرفتن در معرض احساسات، افراد را قادر می‌سازد تا با کمک ساختارهای عصبی مانند نورون‌های آینه‌ای<sup>۱</sup>، آن هیجان را منعکس کنند یا احساسات تجربه‌شده را به شکل مشخص (یادگیری<sup>۲</sup>) تبدیل کنند (Prochazkova & Kret, 2017). در نظریه امنیت عاطفی بیان شده است که افراد ممکن است در نتیجه احساس ناامنی ناشی از روابط خانوادگی در درون نظام خانواده، حالت‌های هیجانی طولانی‌مدت و شدیدی مانند استرس، اضطراب و اختلالات رفتاری یا عاطفی را تجربه کنند (Girme et al., 2020). حالت امنیت عاطفی که در آن شدت و اختلال عاطفی مشاهده می‌شود می‌تواند باعث واکنش هیجانی شود که می‌تواند با اختلال عاطفی نیز مرتبط باشد (Cheung, 2020). واکنش هیجانی می‌تواند با بسیاری از شرایط روانی آسیب‌ناخاسته مانند اختلال اضطراب، افسردگی و اختلالات شخصیت مرتبط باشد (Bylsma et al., 2011). بنابراین می‌توان گفت افرادی که هیجان‌ناشده را تجربه می‌کنند، مشکلات رفتاری بیشتری دارند و دچار احساسات منفی عاطفی هستند (Nesse & Ellsworth, 2009). واکنش هیجانی شامل پاسخ‌های قوی و شدید به طیفی از محرک‌ها است و بر میزان احساسات تجربه‌شده توسط یک فرد قبل از بازگشت برای مدت طولانی تأکید می‌کند (Nock et al., 2008). به طور معمول، شادکامی یک حالت عاطفی است که با احساس شادی و رضایت مشخص می‌شود. در حالی که شادی تعاریف مختلفی دارد، اغلب به عنوان شامل احساسات مثبت و رضایت از زندگی توصیف می‌شود. شادکامی شرط بسیاری از افراد برای داشتن یک زندگی مثبت و زیبا است (O'Neill, 2008). می‌توان بیان کرد که افراد شاد تجربیات مثبتی دارند و این تجربیات مثبت به ویژگی‌های شخصیتی تبدیل می‌شوند (Ford et al., 2016). می‌توان تصور کرد که بخشش، روابط بین فردی را بهبود می‌بخشد و سطح رشد ذهنی فرد را افزایش می‌دهد (Johnson et al., 2013). ناتوانی در بخشش با سلامت روان ضعیف و با استرس، نشخوار فکری و افسردگی مرتبط است (Ermer & Proulx, 2016). بخشش را می‌توان به طور کلی به عنوان اجتناب از اتفاق یا شخصی که باعث ایجاد شرایط نامناسبی پس از وقوع یک موقعیت منفی (تخطی<sup>۳</sup>)، کاهش انگیزه برای انتقام، و جایگزینی احساسات منفی با احساسات مثبت تعریف کرد (Worthington et al., 2005). از این نظر، بخشش به عنوان یک استراتژی مقابله‌ای عمل می‌کند که موقعیت‌های منفی را با موقعیت‌های مثبت جایگزین می‌کند. بنابراین، فرایند می‌تواند به افراد کمک کند تا واکنش‌پذیری هیجانی شدیدی نشان ندهند (Worthington Jr et al., 2007).

افرادی که واکنش هیجانی بالایی دارند بیشتر در معرض خطر تجربه موقعیت‌های هیجانی منفی هستند (Maremmani et al., 2018). از سوی دیگر، افراد با واکنش‌پذیری هیجانی پایین، اثر محافظتی در برابر خطر تجربه اتفاقات منفی دارند (McLaughlin et al., 2010). داشتن عواطف مثبت به این معنی است که افراد دارای احساسات مثبت در مورد گذشته، حال، آینده هستند و مهارت‌های لازم برای تجربه شدید این احساسات را به دست می‌آورند. مطالعات نشان داده‌اند که این موقعیت‌های مطلوب دارای روابط مثبتی بین حس امنیت، شادکامی و بخشش هستند (Belicki et al., 2020). تصور می‌شود که امنیت عاطفی نقش واسطه‌ای بین بخشش و شادکامی در این زمینه ایفا می‌کند. واکنش هیجانی را می‌توان یک ویژگی شخصیتی بسیار پایدار با جنبه‌های بیولوژیکی در نظر گرفت که می‌تواند به «برون داد عاطفی<sup>۴</sup>» کمک کند (Gross & Thompson, 2007). در این زمینه می‌توان توضیح داد که بخشش با جنبه عاطفی مرتبط است و می‌تواند خروجی آن را عاطفی دانست. روابط بین زوجین در خانواده می‌تواند باعث شود که احساسات مختلفی مانند رضایت،

<sup>1</sup> mirror neurons

<sup>2</sup> learning

<sup>3</sup> transgression

<sup>4</sup> Emotional output

شادکامی، ناراحتی و اعتماد در خانواده تجربه شود (Yedirir & Hamarta, 2015). تداوم و شدت این اثرات از فردی به فرد دیگر متفاوت است (Lucas & Baird, 2004). علاوه بر این که این تفاوت‌ها می‌تواند با روابط خانوادگی مرتبط باشد، ناسازگاری در این روابط می‌تواند باعث تشدید واکنش‌های عاطفی افراد شود. تصور می‌شود که این وضعیت ممکن است باعث واکنش هیجانی شود.

مطالعه گراوند (۱۴۰۲) نشان داد که امنیت اجتماعی به واسطه سرمایه‌های روان‌شناختی به عنوان یک میانجی با نفوذ می‌تواند بر شادکامی اجتماعی تأثیرگذار باشد. پژوهش کریمی پور (۱۳۹۹) نیز مؤید این مهم است که بین مهارت‌های هیجانی و امنیت عاطفی با کیفیت زندگی زناشویی زوجین ساکن رابطه معناداری وجود دارد (Karimipour, 2020). ارچنگیز (۲۰۲۳) در پژوهشی نشان داد که واکنش هیجانی میانجی رابطه بین بخشش و شادی است. با افزایش بخشش افراد، واکنش هیجانی آنها کاهش می‌یابد و با کاهش واکنش هیجانی، سطح شادی فرد افزایش می‌یابد (Ercengiz et al., 2022). نتایج پژوهش کنتون کورته<sup>۵</sup> و همکاران (۲۰۲۰) حاکی از آن است که دل‌بستگی و امنیت عاطفی هر دو با افکار خودکشی مرتبط هستند.

اهمیت و ضرورت شادی در زندگی دستاوردهایی فراتر از احساسات و هیجانات سطحی دارد و می‌تواند روی جنبه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی ما تأثیر بگذارد. اگر چه شادی یک احساس درونی با منشأ باطنی است؛ ولی آثار بیرونی زیادی دارد. احساس امنیت عاطفی و احترام به خویش، آرامش روحی و رضایت‌مندی از نتایج بخشش و شادکامی است. در نتیجه حس و حال هیجانی مثبت و انرژی‌زا شادی در افراد و جامعه باعث افزایش انگیزه، خلاقیت و بهره‌وری افراد جامعه و خانواده‌ها می‌شود که به رشد اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی منتج می‌شود و با توجه به اینکه رابطه بین این متغیرها یکی از موضوعات مهم در روان‌شناسی است و بخشش و شادکامی می‌تواند در زندگی هر فرد مؤثر باشد، پژوهش حاضر به دنبال میزان ارتباط بین دو متغیر شادکامی و بخشش با واکنش هیجانی و امنیت عاطفی است. شادمانه زیستن می‌تواند به عفو و بخشش نسبت به دیگران و فرونشاندن حس انتقام‌جویی کمک کند. عدم وجود شادکامی و بخشش موجب انتقام‌گیری و کینه‌توزی نسبت به دیگران و موجب تخریب فکر و روان، جسم و جان شود. بنابراین، با توجه به اینکه در مطالعات پیشین روابط همزمان و کانونی بین بخشش و شادکامی با امنیت عاطفی و واکنش هیجانی در خانواده‌ها مورد بررسی قرار نگرفته است؛ سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در خانواده‌های دارای فرزند رابطه وجود دارد؟

## روش

طرح پژوهش حاضر به لحاظ نوع هدف، جزء پژوهش‌های توسعه‌ای و از لحاظ نوع ماهیت داده، جزء پژوهش‌های کمی و از نظر روش گردآوری توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی خانواده‌های دارای فرزند در شهر تهران بودند. به منظور برآورد حجم نمونه از فرمول تاباچنیک و فیدل (۲۰۰۷) استفاده شد. آنها برای تعیین حداقل حجم نمونه در تحقیقات همبستگی فرمول  $N \geq 50 + 8M$  را پیشنهاد می‌کنند. بر اساس فرمول، در تحقیق حاضر که شامل چهار متغیر می‌باشد، نمونه‌ها باید دست کم ۸۳ نفر باشند. جهت افزایش اعتبار بیرونی داده‌ها حجم نمونه ۱۵۰ نفر در نظر گرفته شد که به روش نمونه‌گیری در دسترس در سال ۱۴۰۲ انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل

<sup>5</sup> Kenton Court

رضایت آگاهانه شخص، رده سنی بین ۲۰ الی ۵۰ سال و داشتن حداقل تحصیلات دانشگاهی، عدم مصرف داروهای ضد روان‌پریشی و نداشتن مشکلات جسمانی بودند. ملاک‌های خروج نیز شامل انصراف از همکاری در تکمیل پرسش‌نامه‌ها و ابتلای همزمان به بیماری‌های روان‌پزشکی بودند. در این پژوهش به لحاظ اخلاقی، توضیحاتی درباره اهداف پژوهش به شرکت‌کنندگان ارائه شد و همچنین به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات آنان نزد محقق محرمانه باقی خواهند ماند و رضایت افراد برای شرکت در این پژوهش جلب شد. ابزارهای گردآوری داده‌ها عبارت بوده‌اند از:

**بخشش:** مقیاس بخشش هارتلند که تامپسون و همکاران (۲۰۰۵) تنظیم کرده‌اند، لیکرت ۵ امتیازی دارد و شامل ۱۸ گویه است که شاخص‌های بخشودگی مانند بخشش خود، بخشش دیگران و بخشش موقعیت‌ها را نشان می‌دهد. پایایی این بعد نیز مورد بررسی قرار گرفت و عدد به دست آمده ۰/۷۸۴ است. در ایران نیز، ضریب پایایی پرسش‌نامه از طریق بازآزمایی ۰/۷۶ و به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ گزارش شده است (Ebrahimi, et.al, 2017).

**شادی:** پرسش‌نامه شادی آکسفورد فرم کوتاه پرسش‌نامه شادکامی آکسفورد هاپ (OHQ-SF) یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای است که هیلز و آرگیل (۲۰۰۲) برای ارزیابی سطح شادی ساخته‌اند. مقیاس شامل ۲۹ گویه و دو بعد احساس شادی و رضایت از زندگی است. ضرایب پایایی آزمون ۰/۸۵۰ تعیین شد. در نتیجه می‌توان گفت که OHQ-SF یک ابزار اندازه‌گیری معتبر و قابل‌اعتماد است که می‌توان از آن برای سنجش شادی خانواده‌های دارای فرزند استفاده کرد. در ایران نیز پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ گزارش شده است (Soltani & Sheikholislami, 2022).

**امنیت عاطفی:** دیویس و همکاران (۲۰۰۲) مقیاس امنیت عاطفی را برای ارزیابی ادراک امنیت عاطفی تهیه کردند. این مقیاس را ساکیز (۲۰۱۱) به زبان ترکی تطبیق داده است. و شندیل (۲۰۱۶) مطالعات روایی و پایایی مقیاس را برای ارزیابی ادراک امنیت عاطفی، انجام داد. پاسخ‌دهی به سؤالات به سبک لیکرت از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۵) بوده است؛ که شامل ۳۷ گویه و ۶ بعد فرعی است: بازنمایی سازنده خانواده، بازنمایی مخرب خانواده، گسترش تعارض، اجتناب، برانگیختگی عاطفی و مشکلات در تنظیم هیجانی. در ایران نیز، پایایی پرسش‌نامه با روش همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۶ گزارش شده است (Khormaei, et.al, 2023).

**مقیاس واکنش هیجانی:** مقیاس واکنش‌پذیری هیجانی را که ناک و همکاران (۲۰۰۸) تنظیم کرده‌اند، یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم است و شامل ۲۱ گویه و ۳ بعد فرعی تاب‌آوری روانی، واکنش هیجانی و میزان حساسیت است. پایایی به دست آمده از این مقیاس ۰/۸۵۰ بود که در نتیجه می‌توان گفت که مقیاس واکنش هیجانی ابزاری معتبر و قابل‌اعتماد برای سنجش واکنش هیجانی خانواده‌های دارای فرزند است. در ایران نیز، پایایی این پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۱ و برای زیر مقیاس تاب‌آوری ۰/۷۴، واکنش هیجانی ۰/۷۵ و برای تاب‌آوری روانی ۰/۸۶ گزارش شده است (Baharshanjani, et.al, 2022).

## یافته‌ها

از بین پاسخ‌دهندگان (۱۵۰ نفر) زنان متأهل (۷۵ نفر/۵۰ درصد) و مردان متأهل (۷۵ نفر/۵۰ درصد) از کل را تشکیل دادند. همچنین از بین ۱۵۰ نفر بیشتر پاسخ‌دهندگان (۱۲۰) نفر از آنها بین ۳۰ تا ۴۰ ساله بودند (۷۵ درصد). مدرک تحصیلی اکثر آنان نیز لیسانس بود (۸۰ درصد). همچنین ۱۴۰ نفر از این افراد (۹۵ درصد) دارای ۱ فرزند و تنها ده نفر از آنان دارای ۲ فرزند بودند.



جدول (۱) آمار توصیفی مربوط به سؤالات را نمایش می‌دهد. این جدول شاخص‌های تعداد نمونه، میانگین نمرات و انحراف معیار نمرات شامل می‌شود که در ستون‌های جداگانه ارائه شده است.

جدول ۱. مشخصات توصیفی متغیرهای پژوهش

| متغیر        | تعداد | میانگین | انحراف استاندارد | کجی   | کشیدگی |
|--------------|-------|---------|------------------|-------|--------|
| بخشش         | ۱۵۰   | ۸۱/۳۷   | ۱۲/۲۴            | -۰/۸۶ | ۰/۲۵   |
| شادی         | ۱۵۰   | ۷۹/۶۴   | ۱۰/۳۷            | ۰/۴۳  | -۰/۳۷  |
| امنیت عاطفی  | ۱۵۰   | ۹۳/۵۸   | ۱۲/۶۴            | ۰/۷۶  | ۰/۱۲   |
| واکنش هیجانی | ۱۵۰   | ۵۰/۴۲   | ۹/۲۶             | -۰/۳۹ | ۰/۴۲   |

همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌کنید، مقیاس امنیت عاطفی با میانگین ۹۳/۵۸ و انحراف استاندارد ۱۲/۶۴ بیشترین نمره را دارا هستند. واکنش هیجانی نیز با میانگین ۵۰/۴۲ و انحراف استاندارد ۹/۲۶ دارای کمترین مقدار است. بررسی کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش نیز نشان داد که کجی و کشیدگی متغیرها در دامنه +۱ و -۱ قرار دارد، بنابراین نتایج حاکی از نرمال بودن توزیع هر یک از متغیرهای مطالعه حاضر است.

پس از اتمام تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌های جمع‌آوری شده، برای بررسی فرضیه‌های تحقیق به آزمون‌های آماری پرداخته می‌شود. در ابتدا و پیش از پرداختن به آزمون فرضیه‌های تحقیق، باید از نرمال بودن توزیع داده‌ها اطمینان حاصل کرد. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های تحقیق، کجی و کشیدگی متغیرها مورد بررسی قرار گرفتند که نتایج آن‌ها در جدول ۱ ارائه شده است. به منظور بررسی فرضیه‌های پژوهش از آزمون همبستگی کانونی استفاده شد. در ابتدا به منظور بررسی رابطه کلی بین همبستگی امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در خانواده‌های دارای فرزند شهر تهران از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. همبستگی امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در خانواده‌های دارای فرزند

| متغیر        | بخشش    | شادکامی |
|--------------|---------|---------|
| امنیت عاطفی  | ۰/۵۸**  | ۰/۴۴**  |
| واکنش هیجانی | -۰/۳۶** | -۰/۲۷** |

همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌کنید همبستگی کلی بین امنیت عاطفی با بخشش ( $r=0/58$ )، شادکامی ( $r=0/44$ ) معنادار است. همچنین نتایج نشان داد که واکنش هیجانی با بخشش ( $r=-0/36$ )، شادکامی ( $r=-0/27$ ) معنادار است. در پژوهش حاضر به منظور سنجش رابطه بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی به عنوان متغیرهای پیش‌بین و بخشش و شادکامی به عنوان متغیر ملاک از تحلیل همبستگی کانونی استفاده شد. متغیرهای پیش‌بین و ملاک به منظور همخوانی با مفروضه‌های همبستگی کانونی (چندهم خطی پایین متغیرها و فاصله ای بودن متغیرها) مورد سنجش قرار گرفتند. براساس پیشنهاد تاباچنیک و فیدل (۲۰۱۳) چنانچه همبستگی دو متغیر بسیار بالا باشد و همبستگی بالای ۰/۹۰ در ماتریس همبستگی مشاهده شود فرض چندهم خطی بودن متغیرها رد می‌شود. پس از سنجش ضریب همبستگی پیرسون میان متغیرها مشخص گردید که بین متغیرهای پژوهش حاضر همبستگی بسیار بالایی وجود ندارد. بنابراین می‌توان بیان داشت که پیش‌فرض چندهم خطی پایین بین متغیرها تأیید می‌گردد. علاوه بر این، متغیرهای مطالعه حاضر از نوع فاصله‌ای می‌باشند که نشان می‌دهد این مفروضه نیز رعایت شده است. فرضیه پژوهش حاضر شناخت هر نوع رابطه بین ترکیب‌های خطی میان امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی می‌باشد.

آزمون معنی داری مدل کامل تحلیل همبستگی کانونی: گام نخست در تحلیل همبستگی کانونی، ارزیابی مدل کامل تحلیل همبستگی کانونی می‌باشد. برای این منظور متداول ترین کار در تحلیل داده‌ها تحلیل توابعی است که از نظر آماری معنادار هستند. حداقل سطح معناداری قابل قبول برای تحلیل داده‌ها  $P < 0/05$  و آزمون رایج معنی داری، آزمون F است. برای این منظور در پژوهش حاضر از آزمون لامبدای ویلکز استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. آزمون معناداری مدل کامل تحلیل همبستگی کانونی امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی

| ابعاد | مقدار همبستگی کانونی | مقدار ویژه | لامبدای ویلکز | F    | Df | سطح معناداری |
|-------|----------------------|------------|---------------|------|----|--------------|
| ۱     | ۰/۵۷                 | ۰/۴۸       | ۰/۵۷۳         | ۵/۸۳ | ۱۵ | ۰/۰۰۱        |
| ۲     | ۰/۲۹                 | ۰/۰۹       | ۰/۸۵۳         | ۲/۹۵ | ۸  | ۰/۰۰۳        |
| ۳     | ۰/۲۵                 | ۰/۰۷       | ۰/۹۰          | ۳/۳۴ | ۳  | ۰/۰۲۱        |

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌کنید معنی داری لامبدای ویلکز نشان می‌دهد که بین دو دسته متغیر (امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی) رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین، با توجه به معنی داری مدل می‌توان گفت که فرضیه پژوهشی تأیید می‌شود. لامبدای ویلکز نشان‌دهنده واریانس است که مدل آن را تبیین نمی‌کند و به آن ضریب عدم تعیین گفته می‌شود. در نتیجه  $\lambda_1 - \lambda_8$  اندازه اثر مدل را در ماتریس  $R^2$  آشکار می‌کند. براین اساس، اندازه اثر برای همبستگی کانونی امنیت عاطفی و بخشش برابر با  $۰/۴۳$ ، برای امنیت عاطفی و شادکامی  $۰/۱۵$  و برای واکنش هیجانی و شادکامی  $۰/۱۰$  است. که نشان می‌دهد مدل به دست آمده در پژوهش حاضر  $۴۳$  درصد از واریانس بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی را تبیین می‌کند.

همان‌طور که پیش از این مطرح شد، معنی داری مدل کامل نشان داد که بین دو دسته متغیر (امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی) رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به معناداری مدل کامل، فرضیه پژوهش حاضر تأیید می‌شود. در این مرحله به منظور تعیین مهم‌ترین متغیرهای کانونی پیش‌بین و ملاک، ضرایب استاندارد و ساختاری بررسی و تحلیل می‌شوند. به عبارت دیگر، تحلیل متغیرهای کانونی از طریق بررسی ضرایب استاندارد و ساختاری صورت می‌گیرد. جدول ۴ ضرایب استاندارد، ساختاری و مجذور ضریب ساختاری (واریانس‌های تبیین شده) را برای مجموعه متغیرهای پیش‌بین و ملاک در تابع نشان می‌دهد.

جدول ۴. ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرها در تابع کانونی

| متغیرها              | بارهای عاملی | ضریب استاندارد | ضریب ساختاری | مجذور ضریب ساختاری |
|----------------------|--------------|----------------|--------------|--------------------|
| متغیرهای امنیت عاطفی | ۰/۵۶         | ۰/۳۶           | ۰/۵۹         | ۰/۳۴               |
| پیش‌بین واکنش هیجانی | -۰/۴۶        | -۰/۳۳          | -۰/۳۵        | ۰/۱۲               |
| متغیرهای بخشش        | ۰/۵۱         | ۰/۲۵           | ۰/۴۹         | ۰/۲۴               |
| ملاک شادکامی         | ۰/۲۷         | ۰/۱۲           | ۰/۶۱         | ۰/۲۷               |

تحلیل متغیرهای همبستگی کانونی از طریق بررسی ضرایب استاندارد و ساختاری صورت می‌گیرد. ضرایب ساختاری نشانگر اهمیت هر متغیر در ساخت متغیر زیربنایی دسته خودش به حساب می‌آید. بر اساس پیشنهاد شری و هنسان (۲۰۰۵)، فقط متغیرهای دارای ضرایب ساختاری حداقل  $۰/۴۵$  تفسیر می‌شوند. طبق جدول ۴ از میان متغیرهای پیش‌بین امنیت عاطفی با ضریب ساختاری  $۰/۵۹$  سهم بیشتری در ترکیب خطی متغیرهای پیش‌بین دارد. از سوی دیگر، در این تابع از میان متغیرهای ملاک، شادکامی با ضریب ساختاری  $۰/۶۱$  سهم بیشتری در ترکیب خطی متغیرهای ملاک دارد.

همچنین مقدار واریانس مشترک بین دو مجموعه کانونی متغیرهای پیش بین و ملاک  $RC = 0/23$  است. بنابراین، نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی همبستگی کانونی وجود دارد.

### بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه بین امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادکامی در خانواده‌های دارای فرزند است. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج مطالعه علی‌زاده اقدم (۲۰۱۴)، رجبی و همکاران (۲۰۱۷) و ارسنجیز و همکاران (۲۰۲۲) همسو است. نتایج پژوهش‌های ذکر شده نیز مؤید این نکته است که امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با بخشش و شادی در خانواده‌های دارای فرزند مرتبط است.

در این زمینه، فرضیه اول بررسی رابطه بین واکنش هیجانی با شادی و بخشش بود؛ بنابراین در محدوده تحقیق می‌توان بیان کرد که رابطه معنادار بین متغیرهای بخشش و واکنش هیجانی از داده‌های ادبیات حمایت می‌کند. با توجه به اینکه در مواردی که بخشش و شادی در فرد تجربه می‌شود، واکنش‌پذیری هیجانی فرد کاهش می‌یابد، بین بخشش و واکنش هیجانی همبستگی منفی وجود دارد. به عبارت دیگر می‌توان نتیجه گرفت که دو متغیر پیش بینی کننده یکدیگر هستند. با توجه به اهمیت سلامت روان و جسم در خانواده‌ها، نقش پیش‌بینی‌کننده واکنش هیجانی باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد. این بدان معناست که مسئولان باید عواملی را که موجب بروز افسردگی و عوامل مخرب در خانواده‌ها می‌شود کاهش داده یا از بین ببرند تا خانواده‌ها کمتر دچار واکنش هیجانی شوند.

علاوه بر این، در تبیین این یافته پژوهش می‌توان بیان داشت که واکنش هیجانی، احساسات و عواطفی است که افراد در شرایط مختلف با آنها مواجه می‌شوند و نسبت به آن رویدادها واکنش نشان می‌دهند. هنگامی که افراد در مقابله با چالش‌ها و دشواری‌های زندگی واکنش‌پذیری هیجانی کمتری نشان می‌دهند؛ بیشتر احتمال دارد که هیجان‌ات مثبتی مانند شادکامی و بخشودگی را که معمولاً با احساس رضایت، خوشحالی و محبت نسبت به خود یا دیگران همراه هستند، تجربه کنند. زمانی که افراد در مواجهه با وضعیت‌ها یا رویدادهای نامطلوب زندگی به طور منفی تحت تأثیر قرار نگیرند، مغز و ذهن نیز به میزان کمتری تصورات منفی را که دلیل ناخشنودی یا عدم رضایت افراد هستند، تجربه می‌کند. بنابراین، کنترل واکنش‌های هیجانی نسبت به موقعیت‌ها و رویدادهای خاصی که افراد با آنها مواجه هستند می‌تواند به افزایش احساس شادکامی و بخشش منجر شود (Satici, 2020).

فرضیه دوم بیانگر ارتباط بین امنیت عاطفی با بخشش و شادی است. هیچ مطالعه‌ای وجود ندارد که در آن مفاهیم بخشش و امنیت عاطفی با هم بررسی شده باشد؛ بنابراین، درک بعد رابطه بین بخشش - مهربانی نسبت به خود و خود مهربانی - واکنش عاطفی می‌تواند اطلاعاتی در مورد علیت رابطه بین بخشش - واکنش عاطفی ارائه دهد. فرد دلسوز به خود تمایل دارد که دیگران را ببخشد. بسته به این موقعیت، فرد درک کمتری از تهدید و سطح هیجان‌ات منفی دارد. زیرا حس تهدید، عامل بروز احساسات منفی مانند اضطراب یا ترس است (Folkman, 2008). احساسات منفی محرک‌های مهم واکنش هیجانی هستند. مهربانی نسبت به خود اثرات نامطلوب و مثبتی دارد (Baker & McNulty, 2011).

شفقت به خود می‌تواند به افراد کمک کند تا از احساسات منفی دوری کنند. از طرفی می‌تواند انگیزه فرد را در اصلاح مشکلات موجود در روابط با دیگران کاهش دهد. این وضعیت ممکن است باعث منفی‌شدن رفتار بخشش در فرد شود. از آنجایی که میزان شادی در موقعیت‌هایی که بخشش تجربه می‌شود افزایش می‌یابد، می‌توان بیان کرد که بین بخشش و

شادی همبستگی مثبت وجود دارد. به عبارت دیگر می‌توان نتیجه گرفت که این دو متغیر پیش‌بینی‌کننده یکدیگر هستند؛ بنابراین، می‌توان گفت که یافته‌های به‌دست‌آمده در محدوده پژوهش، داده‌های ادبیات را تأیید می‌کند. در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت که افرادی که از لحاظ عاطفی احساس امنیت می‌کنند، احساس شادی بیشتری می‌کنند، افراد دیگر را بیشتر می‌بخشند و واکنش عاطفی کمتری نشان می‌دهند؛ زیرا رفتارهای آگاهانه و مثبت‌تری از خود نشان می‌دهند. از سوی دیگر با توجه به وجود رابطه معنی‌دار میان شادی و احساس امنیت عاطفی، مشخص می‌شود که آفریدن فضای صمیمی در جامعه و گسترش اخلاقیات (احساس امنیت عاطفی)، موجب افزایش شادی در افراد می‌شود (Ercengiz, et.al, 2023).

یکی از ابزارهای درمانی که مشاورانی که سعی می‌کنند به فرد کمک کنند تا بر تجربه آسیب‌زای یک فرد غلبه کند، بخشیدن اطرافیان و خود آنهاست. فرد با بخشش از آسیب رساندن به طرف مقابل خودداری می‌کند. در نتیجه این وضعیت، افراد خود را سالم‌تر ارزیابی می‌کنند و سطوح ذهنی بهزیستی را افزایش می‌دهند. افراد با سطح بالایی از بهزیستی ذهنی در زندگی روزمره خود احساسات مثبت بیشتری مانند امید و عشق را احساس می‌کنند و احساسات منفی کمتری مانند خشم و اضطراب را احساس می‌کنند و این‌گونه افراد خود را افراد شادتری می‌دانند. با توجه به نتایج دیگر مطالعه، رابطه منفی معناداری بین واکنش هیجانی و شادی وجود دارد. به عبارت دیگر، افرادی که احساس ناراحتی می‌کنند، واکنش‌های عاطفی بیشتری نشان می‌دهند. واکنش عاطفی واکنش‌های فرد به احساساتی است که از روابط با افراد دیگر در طول زندگی ناشی می‌شود. به همین دلیل، تجربه احساسات منفی منجر به ایجاد واکنش هیجانی منفی می‌شود. در این زمینه، این واکنش‌های عاطفی که در فرد رخ می‌دهد ممکن است باعث ایجاد مشکلات روانی شود. ممکن است فرد افسرده شود و رضایت فرد را کاهش داده و باعث ناراحتی شود. می‌توان گفت که واکنش هیجانی یکی از عواملی است که بر شادی فرد تأثیر منفی می‌گذارد. یکی دیگر از نتایج این مطالعه این است که واکنش هیجانی رابطه بین بخشش و شادی را واسطه می‌کند. با افزایش بخشش فرد، واکنش عاطفی او کاهش می‌یابد و با کاهش واکنش عاطفی، سطح شادی فرد افزایش می‌یابد (Sudirman, et.al. 2019).

افرادی که سطح واکنش هیجانی بالایی دارند، نمی‌توانند به موقعیت مناسب واکنش نشان دهند، زیرا بیش از حد تحت تأثیر احساسات خود هستند، نمی‌توانند رفتار مثبت داشته باشند و نمی‌توانند روابط مثبتی با سایر افراد اطراف خود ایجاد کنند. از آنجایی که افراد نمی‌توانند با اطرافیان خود ارتباط مثبت برقرار کنند، افراد نمی‌توانند نسبت به افراد دیگر شفقت به خود ایجاد کنند. در نتیجه، کاهش در بخشش مشاهده خواهد شد. از سوی دیگر، فرد نمی‌تواند فرصت‌ها، روابط مثبت و پتانسیل‌های اطراف خود را درک کند. زیرا آنها نمی‌توانند در موقعیت‌هایی که او با آن مواجه می‌شود رفتار مثبتی داشته باشند و بنابراین نمی‌توانند خوشحال باشند زیرا نمی‌توانند به تعادل احساسات و افکار دست یابند. افرادی که می‌توانند واکنش‌های هیجانی خود را کنترل کنند، از جنبه‌های مثبت و منفی خود آگاه می‌شوند، خود را آن‌گونه که هستند می‌پذیرند و با شناخت عواملی که باعث خوشحالی‌شان می‌شود، زندگی مناسبی را برای آن عوامل زندگی می‌کنند. در این زمینه، انتظار می‌رود که واکنش هیجانی با بخشش و شادی مرتبط باشد (Wulandari, et.al, 2023).

بخشش هیجان‌های منفی (اضطراب، افسردگی) را کاهش می‌دهد و یک پیش‌بینی‌کننده مثبت مهم برای شادکامی افراد است. مشخص شد که امنیت عاطفی به طور معناداری به رابطه معنادار مثبت بین بخشش و شادکامی کمک کرده است. افراد با امنیت عاطفی پایین (در معرض تعارضات مخرب خانوادگی) علائم افسردگی و اضطراب را نشان می‌دهند. در این زمینه، با توجه به این‌که تجارب منفی مانند افسردگی و اضطراب بر سطح شادی افراد تأثیر منفی می‌گذارند. می‌توان چنین استنباط کرد که امنیت عاطفی می‌تواند تأثیر مثبتی بر میزان شادی داشته باشد. بر اساس ادبیات، بین دل‌بستگی ایمن و

امنیت عاطفی رابطه وجود دارد. با توجه به این که بین دلبستگی ایمن و بخشش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، رابطه مثبت معنادار بین امنیت عاطفی و بخشش که یکی از نتایج تحقیق است، موازی با نتایج ادبیات است. بر اساس نظریه امنیت عاطفی، افرادی که احساس امنیت نمی کنند ممکن است علائم روانی را نشان دهند (Russell, 2020).

علاوه بر این، در تبیین یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان بیان داشت که امنیت عاطفی به احساس اطمینان و امنیت درونی در رابطه اشاره دارد، در حالی که واکنش‌های هیجانی شامل تمام هیجان‌ها و احساساتی است که ممکن است در واکنش به موقعیت‌های مختلف تجربه شوند. اگر فرد در یک رابطه احساس امنیت داشته باشد و احساس کند که می‌تواند به آرامش و ثباتی که نیاز دارد دست یابد، احتمال بخشش و شادکامی بیشتر می‌شود. زیرا احساس امنیت عاطفی می‌تواند به فرد اجازه بدهد تا باز و محافظه‌کاری کمتری در رابطه عمل کند و احساس بینایت و توجه بیشتری به دیگران داشته باشد (Dahiya, 2021).

واکنش‌های هیجانی همچنین نقش مهمی در بخشش و شادکامی دارند. اگر فرد قادر به شناخت و مدیریت مناسب هیجان‌های خود باشد، او می‌تواند بهتر در مواقعی که نیاز به بخشش و صلح وجود دارد عمل کند. همچنین، افرادی که قادر به بیان واکنش‌های هیجانی خود هستند، ممکن است داشتن احساس آزادی و راحتی بیشتری در رابطه و دیگر موقعیت‌های زندگی داشته باشند که در نهایت به شادکامی و بخشش‌شان کمک می‌کند. بنابراین، می‌توان گفت که امنیت عاطفی و واکنش هیجانی با همسانی در روابط بین فردی، بخشش و شادکامی را تقویت می‌کنند و می‌توانند به توانایی فرد در ایجاد روابط سالم و مثبت و به اشتراک گذاری احساسات و احساسات مثبت در زندگی کمک کنند (Gismero-González, et.al, 2020).

### محدودیت‌ها و پیشنهادات

با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود که با ترویج زمینه‌های ارتقای صمیمیت از طریق تولید برنامه‌های گوناگون در جهت فرهنگ‌سازی در این زمینه، نقش مؤثری در شادی افراد جامعه فراهم گردد. همچنین برای افزایش احساس امنیت در بین زنان، پیشنهاد می‌شود نهادها و ارگان‌های مربوط با برنامه‌ریزی دقیق و سنجیده در ارتقای بیشتر احساس امنیت زنان گام بردارند و از سوی دیگر با شناسایی موانع احساس امنیت زنان در ابعاد جانی و مالی، برای ارتقای احساس امنیت در بین آنها تدابیر لازم اندیشیده شود. از محدودیت‌های پژوهش حاضر داده‌های جمع‌آوری شده و روش مورد استفاده است. داده‌های به‌دست‌آمده در پژوهش، محدود به استفاده از پرسش‌نامه‌های خود گزارش دهی است. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، مشاوران و روان‌شناسان می‌توانند خانواده برنامه‌های آموزش روان‌شناختی را بر اساس بهبود امنیت عاطفی، کاهش واکنش هیجانی، بهبود فرایند بخشودگی و شادکامی فراهم کنند. این تحقیق با جمع‌آوری داده‌ها از خانواده‌های دارای فرزند تهیه شده است. پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی در گروه‌های سنی دیگر و با استفاده از روش‌هایی مانند مصاحبه بالینی مورد بررسی و مقایسه قرار گیرند. از آنجایی که این مطالعه در تهران انجام شده است، تعمیم نتایج به تهران محدود است. بنابراین، انجام مطالعات مشابه با نمونه‌های بزرگ‌تر در کشورها و استان‌های مختلف مفید خواهد بود. گمان می‌رود که این مطالعه حاضر منبعی برای مطالعات آتی باشد.

### تعارض منافع

بنا به اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

## ملاحظات اخلاقی

پیش از انجام پژوهش، مطالعه حاضر با کد اخلاق (I.EU.REC.1402.249) در کمیته اخلاق مؤسسه آموزش عالی ایرانیان، تهران تأیید شد. همکاری افراد مشارکت کننده در مطالعه حاضر به صورت داوطلبانه بوده و در ابتدای همکاری از آن‌ها رضایت‌نامه گرفته شد و اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات گردآوری شده از آن‌ها به صورت محرمانه حفظ خواهد شد.

## حمایت مالی

پژوهش حاضر بدون حمایت مالی بوده است.

## تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از استاد راهنما و کلیه افرادی که در انجام این پژوهش شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌کنیم.

## Reference

- Alizadehghdam, M., Abbaszadeh, M., Habibzadeh, A., & Ebadi Yalghozaghaji, S. (2014). Happiness and Sense of Security. *Social Development & Welfare Planning*, 5(18), 223-257. <https://doi.org/10.22054/qjstd.2014.399>
- Baker, L. R., & McNulty, J. K. (2011). Self-compassion and relationship maintenance: The moderating roles of conscientiousness and gender. *Journal of personality and social psychology*, 100(5), 853-873. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/a0021884>
- Belicki, K., DeCourville, N., Kamble, S. V., Stewart, T., & Rubel, A. (2020). Reasons for forgiving: Individual differences and emotional outcomes. *SAGE Open*, 10(1), 215824402090208. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/2158244020902084>
- Bylsma, A., Taylor-Clift, A., & Rottenberg, J. (2011). Emotional reactivity to daily events in major and minor depression. *Journal of Abnormal Psychology*, 120(1), 155. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/a0021662>
- Cheung, R. Y. M. (2020). Constructive interparental conflict and child adjustment in the chinese context: A moderated mediation model of emotional security and disintegration avoidance. *Journal of Child and Family Studies*, 30(3), 733-745. <https://doi.org/https://doi.org/101007/s10826-020-01851-w>
- Chung, J. W. Y., So, H. C. F., Choi, M. M. T., Yan, V. C. M., & Wong, T. K. S. (2021). Artificial Intelligence in education: Using heart rate variability (HRV) as a biomarker to assess emotions objectively. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 2, 100011. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.caeai.2021.100011>
- Cromwell, H. C., Abe, N., Barrett, K. C., Caldwell-Harris, C., Gendolla, G. H., & Koncz, R., & Sachdev, P. S. (2020). Mapping the interconnected neural systems underlying motivation and emotion: A key step toward understanding the human affectome. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 113, 204-226. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2020.02.032>
- Ercengiz, M., Safalı, S., Kaya, A., & Turan, M. E. (2022). A hypothetic model for examining the relationship between happiness, forgiveness, emotional reactivity

- and emotional security. *Current psychology (New Brunswick, N.J.)*, 1-15, Advance online publication. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s12144-022-02909-2>
- Ermer, A. E., & Proulx, C. M. (2016). Unforgiveness, depression, and health in later life: The protective factor of forgiveness. *Aging & Mental Health*, 20(10), 1021-1034. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/13607863.2015.1060942>
- Folkman, S. (2008). The case for positive emotions in the stress process. *Anxiety, Stress, and Coping*, 21(1), 3-14. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/10615800701740457>
- Ford, T. E., Lappi, S. K., & Holden, C. J. (2016). Personality, humor styles and happiness: Happy people have positive humor styles. *Europe's Journal of Psychology*, 12(3), 320. <https://doi.org/https://doi.org/10.5964/ejop.v12i3.1160>
- Girme, Y. U., Jones, R. E., Fleck, C., Simpson, J. A., & Overall, N. C. (2020). Infants' attachment insecurity predicts attachmentrelevant emotion regulation strategies in adulthood. *Emotion*, 21(2), 206-272. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/emo0000721>
- Gosling, C. J., Caparos, S., & Moutier, S. (2020). The interplay between the importance of a decision and emotion in decision-making. *Cognition and Emotion*, 34(6), 1260-1270.
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). *Emotion regulation: Conceptual foundations*. Guilford.
- Hill, J., Healey, R. L., West, H., & Déry, C. (2021). Pedagogic partnership in higher education: encountering emotion in learning and enhancing student wellbeing. *Journal of Geography in Higher Education*, 45(2), 167-185.
- Immordino-Yang, M. H. (2016). *Emotions, learning, and the brain: Exploring the educational implications of affective neuroscience*. W. W. Norton & Company.
- Johnson, H. D., Wernli, M. A., & LaVoie, J. C. (2013). Situational, interpersonal, and intrapersonal characteristic associations with adolescent conflict forgiveness. *The Journal of Genetic Psychology*, 174(3), 291-315. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/00221325.2012.670672>
- Karimipour, M. (2020). *Investigating the impact of emotional skills and emotional security on the quality of married life of couples* The third national conference of law, social and human sciences, psychology and counseling, Shirvan.
- Lucas, R. E., & Baird, B. M. (2004). Extraversion and emotional reactivity. *Journal of personality and social psychology*, 86(3), 473.
- Maremmani, A. G. I., Maiello, M., Carbone, M. G., Pallucchini, A., Brizzi, F., Belcari, I., & Maremmani, I. (2018). Towards a psychopathology specific to Substance Use Disorder: Should emotional responses to life events be included? *Comprehensive Psychiatry*, 80, 132-139. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2017.10.001>
- McLaughlin, K. A., Hatzenbuehler, M. L., & Keyes, K. M. (2010). Responses to discrimination and psychiatric disorders among Black, Hispanic, female, and



- lesbian, gay, and bisexual individuals. *American journal of public health*, 100, 1477-1484.
- Montijn, N. D., Gerritsen, L., & Engelhard, I. M. (2021). Forgetting the future: Emotion improves memory for imagined future events in healthy individuals but not individuals with anxiety. *Psychological Science*, 32(4), 587-597.
- Nesse, R. M., & Ellsworth, P. C. (2009). Evolution, emotions, and emotional disorders. *American Psychologist*, 64(2), 129.
- Nock, M. K., Wedig, M. M., Holmberg, E. B., & Hooley, J. M. (2008). The emotion reactivity scale: Development, evaluation, and relation to self-injurious thoughts and behaviors. *Behavior Therapy*, 39(2), 107-116.  
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.beth.2007.05.005>
- O'Neill, J. (2008). Happiness and the good life. *Environmental Values*, 17(2), 125-144.  
<https://doi.org/https://doi.org/10.3197/096327108X303819>
- Prochazkova, E., & Kret, M. E. (2017). Connecting minds and sharing emotions through mimicry: A neurocognitive model of emotional contagion. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 80, 99-114.
- Rajabi, G., Harizavi, M., & Taghipour, M. (2017). Evaluating the model of the relationship between self-compassion, marital empathy, and depression with mediating marital forgiveness in Females. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 6(2), 1-22. <https://doi.org/10.22055/jac.2017.21290.1422>.
- Satici, B. (2020). Exploring the relationship between coping humor and subjective happiness: belongingness and forgiveness as serial mediators. *Health Psychology Report*, 8(3), 228-237.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th Ed.). Boston: Allyn & Bocon.
- Tanhan, A. (2020). Utilizing Online Photovoice (OPV) methodology to address biopsychosocial spiritual economic issues and wellbeing during COVID-19: Adapting OPV to Turkish. *Turkish Studies*, 15(4), 1029-1086.  
<https://doi.org/https://doi.org/10.7827/>
- Turan, M. E. (2021). The relationship between social emotional learning competencies and life satisfaction in adolescents: Mediating role of academic resilience. *International Online Journal of Educational Sciences*, 13(4), 1126-1142.  
<https://doi.org/https://doi.org/1015345/iojes.2021.04.012>
- Worthington, E. L., vanOyen Witvliet, C., Lerner, A. J., & Scherer, M. (2005). Forgiveness in health research and medical practice. *Explore*, 1(3), 169-176.  
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.explore.2005.02.012>
- Worthington Jr, E. L., Witvliet, C. V. O., Pietrini, P., & Miller, A. J. (2007). Forgiveness, health, and well-being: A review of evidence for emotional versus decisional forgiveness, dispositional forgivingness, and reduced unforgiveness. *Journal of behavioral medicine*, 30(4), 291-302.
- Yedirir, S., & Hamarta, E. (2015). Emotional expression and spousal support as predictors of marital satisfaction: The case of Turkey. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(6), 1549-1558.  
<https://doi.org/https://doi.org/10.12738/estp.2015.6.2822>